

GTR Türkiye, 6 Haziran 2024 Panel Notlarım [Abdurrahman Özalp, ICC Türkiye]

Round 1:

- How does the world view digitalisation in trade finance? Is it necessary?

Teknoloji ve bugünkü anlamıyla daha çok dijitalleşme tarih boyunca teknolojinin uygulanabildiği her yerde her zaman ilgi görmüştür. Ticaretin finansmanı da bu alanlardan birisidir. En ilkel dönemde bankacılık tapınaklarda daha sonraki dönemlerde şehirleşmenin etkisi ve güvenliğin gelişmesiyle birlikte bağımsız yerlerde sürmeye devam etti. Bankalar ve finansal kurumlar her dönemde teknolojiyi en son haliyle kullandılar. Önceleri taş ve kilden tabletler kullanılıyordu, daha sonra kağıt ve elektronik ortam kullanılmaya başlandı. Elektronik ortam kendi içerisinde farklı süreçlerle ilerledi, bunlardan ilki geleneksel yöntem olan ve halen kullanılan dahili serverlar ve merkezi bilgisayarlardır. Bunların yanında bulut ve dağıtık yapı teknolojileri (blockchain) vardır. Bunlar bazen tek başına bazende hibrit olarak kullanılabilir. Bazen tek başına bazende hibrit olarak kullanılabilir.

Gerekli midir?

Kesinlikle; evet. Teknolojinin karşısında durulmaz, karşısında duran altında kalır. Bugün teknolojiyi kullanmadan karşısında durarak direnen ve bugüne kadar aynı başarı ile gelen hiç bir 50 yıl öncesi kurum veya iş yoktur. Buna bir süre direnen fotoğraf makinesi ve filimleri firmaları olmuştu, bunların bir kısmı ortadan kayboldu bir kısmı erken uyanıp teknolojiyi kullanarak yoluna devam etti. Bundan 100 yıl önce çok başarılı bankacılık işi yapan bankalar vardı, bu bankaların büyük kısmı halen aynı başarı ile işine devam ediyor ancak hiç biri sadece o dönemdeki teknoloji ile çalışmıyor, günümüzün en ileri teknolojilerini kullanıyorlar ki ayakta kalabildiler.

Ticaretin finansmanı anlamında günümüz teknoloji; elektronik ortam ve elektronik belgelerdir. Buna genel anlamda dijitalleşme diyoruz. Dijitalleşme belgelerin ve mesajların elektronik ortamda düzenlenmesi, hareket etmesi, kullanılması ve kağıt belgelerle aynı etkiye sahip olmasıdır. Ticaretin finansmanının da belgeler hayati öneme sahiptir. Bunların bir kısmı malın satıldığını, teslim edildiğini, ödendiğini gösterir bir kısmı ise taahhüt ve bağlı hakkın devirini gösterir. Belgelerin bu durumunu idare eden yasal zemin ve kurallar vardır. Bunlardan ilki çözümlenmiştir, teknoloji ile belgeleri elektronik ortamda düzenlemek, göndermek ve kullanmak mümkündür. Bunun için ileri teknolojiye şimdilik gerek yoktur, 20-30 yıl önceki teknolojimiz buna imkan vermektedir. Geleneksel, bulut veya dağıtık yapı teknolojisi ile mesajların gönderilmesi, elektronik belgelerin düzenlenmesi, imzalanması, teslim edilebilmesi rahatlıkla yapılabilmektedir. Zorluk insanların zihninde, yasal ve Kural tarafındadır, yasal ve Kural tarafını ülkeler yavaş yavaş aşmaya çalışıyorlar ve aşıyorlar. Ancak insanların zihinsel zorluklarını aşmak hiç kolay olamamaktadır. Statüsünü kaybetmek istemeyen kişiler kurumlarına da ülkeye de zaman kaybettiriyorlar. Başta birleşmiş milletler olmak üzere bu konuda ülkelerin firmaların elini rahatlatan çalışmalar vardır. MLETR (Model Law for electronic Transferable Records)

bunlardan biridir. Elektronik belge kullanımını veya daha doğrusu devredilebilir belgelerin kullanılmasını engelleyen ülke yasaları ve düzenlemeleri vardır. MLETR'i yasalarına adapte eden ülkeler bunu aşılıyorlar. Şimdiye kadar 8 ülke bunu adapte etti, Singapur, Bahreyn, Belize..... İngiltere. Almanya ve Fransa adapte etmek üzereler. Çin, Japonya ve Hindistan hazırlık yapıyorlar. Türkiye de hazırlık yapıyor.

MLETR olmadan da işlem yapılması mümkündür, buna örnek;

TRADE TRUST, Exxon Mobil Asia Pasific (ihracatçı) VLK (vessel owner)

Shipment from Singapore to Thailand, Bunkerchain platform, B/L

MLETR ile işlem yapılmasına örnek:

LLOYDS Bank, Federal Bank (india) Paull's Matting (ithalatçı)

Wave BL (Platform) Enigio Blockchain 15.5.2024

Dijital P/N eB/L MSC COLLECTION after ETDA

Dijital İnisiatifler:

PROJECT BAKONG Kamboçya Merkez Bankası dijital ödeme ve para transferi yapar, blockchain

VAKT Enerji sektörüne özel bir blockchain platformudur. SHELL, BP, destekler

ETRADE CONNECT blockchain tabanlı bir ticaret finansmanı platformudur.

FINACLE TRADE CONNECT Infosys tarafından geliştirilen ve bankalar ile finansal kurumlar için kapsamlı bir ticaret finansmanı çözümü sunan bir yazılımdır

KOMGO, emtia ticareti ve ticaret finansmanı süreçlerini dijitalleştirmek ve optimize etmek amacıyla blockchain teknolojisini kullanan bir platformdur.

CLIQUEUM ticaret finansmanı ve KYC (Know Your Customer) süreçlerine odaklanan bir blockchain çözümüdür

TRADE TURST Ticaretin finansmanı ile ilgili çözüm sunan bir kurum, blockchain

FINASTRA Ticaretin finansmanı çözümü sunan bir kurum, blockchain değil

TRADEFINEX Ticari işlerde kullanılan değerli belgeleri üreten bir platform

TRADEWALTZ blockchain teknolojisini kullanan bir ticaret bilgi iş birliği platformudur.

MINEHUB metal ve madencilik konusunda dijital ticarete imkan veren bir yapı

MARCO POLO açık hesap üzerinde finansman yapan blockchain tabanlı yapı

WE.TRADE açık hesap üzerinde finansman yapan blockchain tabanlı yapı

CONTOUR akreditif işlemi yapana blockchain tabanlı yapı

DTY – DTO kendi projem

Teknolojinin geldiği son seviye ile bağlantılı olmak üzere ortaya çıkan inisiyatifler vardır. Bunların bazıları duruma göre varlığını sürdürebilen ancak bazıları ise teknoloji dışı nedenler ile faaliyetine son veren yapılardır, örnek: we.trade, marco polo, contour vs. ancak bu durum hiç bir zaman teknolojiye güvenin zayıflamasına sebep olmamalıdır. Her zaman yeni inisiyatifler olacaktır, güçlü ve uyumlu olanlar yaşayacak, zayıf ve uyumsuz olanlar sahadan çekilecektir.

Round 2:

What is the ICC (International Chamber of Commerce)? How does it perceive digitalisation? Are there any ongoing projects in this regard?

ICC Dünyanın en büyük özel iş organizasyonudur. Birleşmiş Milletlerde temsil gücü olan tek özel organizasyondur. 170 den fazla ülkede 45 milyondan fazla şirket üyesi vardır. Amacı dünya ticaretini kolaylaştırmak, her gün her yerde her zaman ticaret yapanların hayatında olmaktır. 1919 yılında Fransanın başkenti Paris'te kendisine barışın elçileri diyen bir grup girişimci tarafından kurulmuştur. Amaç 1.dünya savaşından sonra savaşın neden olduğu yıkımın etkilerini azaltmak, milletlerin zenginleşmesini sağlamaktır. Bu amaçla çalışmalar başlatıldı, ilk olarak ticaretin sorunları tespit edildi. Bunlar kategorilere ayrıldı, mal teslimi, ödemeler, lojistik, taşımacılık, sigortacılık, gümrükler, rekabet, ticaret hukuku, uyuşmazlıklar gibi. Bunların her biri için komisyonlar oluşturuldu. Her bir komisyon kendi alanında çalışmalar yaptı, sorunları ve çözümleri belirledi, kural gerekiyorsa kural çalışmaları yaptı, INCOTERMS, UCP, ISP gibi. Ülkelerde milli komiteler kurdu. Böylece dünya çapında ülkelerdeki sorunları merkeze taşımak ve çözüm bulmak çok daha kolay oldu, tüm dünya ile konuşur oldu.

ICC dijitalleşmeye kaçınılmaz bir gereklilik olarak bakıyor. Bunu mücbir sebep durumları için ve normal zamanlarda ticaretin hızlı, kolay ve güvenli olması için gerekli görüyor. Özellikle pandemi döneminde bu konuda politika dokümanları yayınladı, önerilerde bulundu. ICC'nin dijitalleşmeye katkı için kurmuş olduğu bir komisyon ve DSI (Digital Standards Initiatives) isimli şirket vardır. Komisyon kural ihtiyacını belirlerken DSI isimli şirket ticaretin dijitalleşmesi için standartları belirlemede, dijitalleşmek isteyenlerin hizmetine araçlar hazırlayıp sunmaktadır. DSI Digital Trade Toolkit bunlardan biridir. Çok sayıda yol gösterici rehber dokümanları sitesinde bulundurmaktadır.

Komisyonların dijitalleşmeye katkı olarak sunduğu kurallar şunlardır;

URDTT 1.0 102T 102E

eUCP 1.1

eURC 2.1

Round 3:

- How do you perceive digitalisation in Turkey? Are there any initiatives? Does the ICC support it? Is the legal infrastructure prepared?

Türkiye her zaman finansal alanda teknolojinin önemini ilk kavrayan ve kullanan ülkelerden olmuştur . Mevcut durumda da finansal alanda dijitalleşmenin önemini anlamış, özellikle de kamu tarafı çok aktif bir rol almıştır. Buradan Ticaret bakanlığımıza teşekkür ederim. EBRD'den ilk teklif geldiğinden beri ICC Türkiye ve Ticaret Bakanlığı gerekli desteği vermiş ve çalışmalar hemen başlamıştır. Kısa sürede sonuçlanacağını bir çok ülkeye örnek olacağımızı düşünüyorum. Yasal altyapımız büyük ölçüde hazır sayılır, MLETR'i adapte etmek bizde çok kolay olacaktır.

Türkiye'de e-imza, mobil imza kullanılabilir. Güvenli elektronik imza TBK'da tanımlanmıştır.

6100 Hukuk Muhakemeleri Kanununa göre elektronik ortamdaki veriler belgedir.

2004 yılındaki 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre güvenli elektronik yolla atılan imza elle atılan imza ile aynıdır.

6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun (2015) da elektronik ortam ve hukuk ilişkisi kabul edilmiştir.

5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun 15/3 fıkrasında "Basılı ürün senetleri hükmünde olmak üzere elektronik ortamda da ürün senetleri oluşturulabilir..." klozu mevcuttur.

Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği 12.11.2011 tarihlidir ve devredilebilir elektronik kayda izin vermektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) 1526/1.maddesine göre Ciro edilebilen evraklar hariç ticarete kullanılan belgeler elektronik olabilir. Buna konşimento da dahildir (1526/2). Ancak burada konşimentoyu ayırmak gerekir. eB/L 'in bir kısmı düzenlenebilir, bir kısmı düzenlenemez.

Türkiye de e-menşe belgesi verilmektedir, Elektronik Certificate of Origin

Türkiye de elektronik Teminat Mektubu kullanılmaktadır, 2017 den beri gümrükler kabul etmektedir.

Tüm bunlara bakıldığında MLETR'in zaten bir bakıma kabul edildiği, hukuki zeminin uygun olduğu ve adaptasyonun çok kolay olacağı görülmektedir.

MLETR prensipleri;

“sözleşme serbestisi”,

“teknolojik tarafsızlık”,

“iç hukuka müdahale edilmemesi”,

“devredilebilir elektronik kayıtlar aleyhine ayrımcılığın reddedilmesi” dir.

Devredilebilir elektronik kayıtlar için kriter;

(1) elektronik kaydın, kıymetli evrakın içermesi gereken bilgiyi içermesi,

(2) güvenilir bir yöntemin kullanılmasıdır.

Ülkeler;

Papua New Guinea, Belize, Kiribati, Bahrain, Paraguay, Abu Dhabi (UAE), Singapore, UK, Fransa

Abdurrahman Özalp

ICC Türkiye